

Varför universitet?

(Lars Brandell september 2007 rättad 2007-09-29)

Termen universitet har kommit i centrum av debatten om den högre utbildningen och forskningen i vårt land. Det sägs ofta att vi har för många universitet. Samtidigt är det flera högskolor som har som centralt mål att "bli" universitet. Men universitet är inte ett entydigt begrepp. I denna rapport har jag undersökt den roll begreppet universitet genom åren haft i den svenska högskolepolitiken.

Ett viktigt skäl för att flera högskolor vill bli universitet är att de menar att de därigenom kan få större forskningsanslag. Rapporten innehåller därför en analys av fördelningen av forskningsintäkterna för de svenska lärosätena (både universitet och högskolor). Den innehåller också en kartläggning av hur dessa intäkter utvecklats sedan år 1997 mätta i fast kostnadsläge.

Med detta som bakgrund diskuteras slutligen om sammanslagning av dagens självständiga lärosäten är en lämplig väg till rationalisering och profilering av det svenska högskolesystemet. Jag menar att så inte är fallet. Istället ges några förslag till andra systemförändringar som kan bidra till en profilering av de olika lärosätenas verksamheter.

Innehållsförteckning

Inledning	1
"Universitet" ett nygammalt begrepp	2
Före år 1977 – Universitet – ett lärosäte med flera fakulteter	2
1977 års högskolereform: Alla lärosäten var "Högskoleenheter"	4
1993 års reform: "Fria universitet och högskolor"	5
År 1998 – Det blir viktigt att vara "universitet"	6
Sammanfattning	8
Strukturen i dagens högskolesystem	8
Lärosätenas resurser för forskning	9
Forskningsintäkterna år 2006	9
Den historiska utvecklingen av lärosätenas forskningsresurser	13
Sammanfattning	15
Kommentarer	16
Några observationer och synpunkter	16
Sammanslagning eller samarbete och profilering?	17
Tabeller	20
Bilaga 1 Lärosäten 1993 med fakulteter	25

Inledning

Under de senaste åren har begreppet *universitet* fått en allt större betydelse i politiken för den eftergymnasiala utbildningen i Sverige. År 1950 fanns det två läroanstalter i landet som var universitet. Idag finns det sexton. Till detta finns ytterligare minst fyra läroanstalter som klart har deklarerat att man vill bli "universitet". Det har också blivit vanligare att man markerar en skillnad mellan *universiteten* å ena sidan och *högskolorna* å den andra. Inte minst gäller detta den nya regeringen. Högskole- och

forskningsminister Leijonborg har sagt att man nu vill "satsa på universiteten". Det finns också markerat i budgetpropositionen 2006 där den nya regeringen fördelade 200 miljoner kronor extra för forskning och forskarutbildning som ett påslag med 2,4 procent för alla universitet men inte för övriga lärosäten.

Under den senaste tiden har situationen tillspetsats genom den nya universitetskanslerns (Anders Flodström) utspel att vi har alldeles för många universitet i Sverige. I den debatt som följt har man i allmänhet förbigått att den svenska högskolesektorn inte bara består av 16 universitet med varierande profil utan också av lika många högskolor, som även de har en viktig roll i dagens utbildnings- och forskningssamhälle.

Denna rapport är tänkt som ett *underlag för en bredare debatt* om den högre utbildningens framtida struktur. Inledningsvis går jag kortfattat igenom tillkomsten av dagens universitet, och den roll som begreppet "universitet" har haft i de senaste högskolereformerna. Det visar sig att uppfattningen av vad ett universitet *är* och vilka "rättigheter" som är kopplade till begreppet har varierat kraftigt under de senaste 30 åren. Därefter ger jag i ett kort avsnitt en beskrivning av strukturen, som jag ser den, i dagens system av universitet och högskolor.

Nästa avsnitt handlar om lärosätenas *resurser* för forskning och forskarutbildning. Här finns ganska många förutfattade meningar. Det är naturligt att man tror att andra (lärosäten eller grupper av lärosäten) har det "bättre" än man själv. Vi har ju också sedan länge en debatt mellan företrädare för lärosätena och regeringen om forskningsresurserna har ökat eller ej under senare år. Rapporten innehåller därför en kartläggning av hur intäkterna till forskning och forskarutbildning var fördelade mellan olika lärosäten och grupper av lärosäten år 2006. Jag har också sammanställt utvecklingen sedan år 1997 av dessa intäkter (räknat i fast kostnadsvärde).

Lösningen på dagens "problem" har sagts vara *sammanslagning* av lärosäten. Det fanns med i Anders Flodströms utspel. Även Dan Brännström som utreder en rad frågor inför nästa forskningsproposition har markerat att det finns för många högskolor i dagens Sverige. Men sammanslagningar av dagens självständiga lärosäten löser inte problemen. I en intervju på ledarsidan i Svenska Dagbladet (den 19 augusti 2007) argumenterar Magnus Henrekson för att lösningen istället ligger i flera nischade (utbildnings-) och forskningsenheter. Personligen instämmer jag i att lösningen inte ligger i en sammanslagning och centralstyrning av dagens lärosäten utan istället i en profilering och en arbetsfördelning mellan dem. Men dagens ramar och regler motverkar en sådan utveckling. I en avslutning av rapporten har jag pekat på några olika åtgärder och regelförändringar som kan förbättra förutsättningarna för en profilering.

"Universitet" ett nygammalt begrepp

Före år 1977 – Universitet – ett lärosäte med flera fakulteter

Historiskt sett har det i Sverige funnits två universitet, ett i Uppsala (grundat 1477) och ett i Lund (grundat 1668)¹. De var lärosäten med forskning och utbildning inom

¹ Under stormaktstiden fanns det ytterligare tre universitet på svenskt territorium: I Dorpat, Åbo och Greifswald.

de traditionella fakulteterna: Teologisk, juridisk, medicinsk och filosofisk. (Den filosofiska fakulteten blev så småningom uppdelad i tre: den humanistiska, den matematisk-naturvetenskapliga och den samhällsvetenskapliga fakulteten.)

Vid sidan av de två universiteten fanns kring år 1950 andra statliga utbildningsanstalter på eftergymnasial nivå som bedrev både utbildning och forskning. Det fanns "fackhögskolor" bl.a. Kungliga tekniska högskolan (KTH) i Stockholm och Chalmers tekniska högskola i Göteborg. Båda grundades på 1800-talet. Karolinska institutet, (grundat år 1810) var en fackhögskola för medicinsk utbildning och forskning. Dessutom fanns år 1950 bl.a. flera tandläkarhögskolor, flera konstnärliga "högskolor", en socialhögskola i Stockholm och tre högskolor som administrativt lydde under jordbruksdepartementet (Veterinärhögskolan, Skogshögskolan och Lantbrukshögskolan).

Andra läroanstalter med utbildning och forskning (inklusive forskarutbildning) var de två högskolorna i Stockholm och i Göteborg som båda startats genom lokala initiativ under slutet av 1800-talet. Vid Stockholm högskola bedrevs utbildning och forskning inom de filosofiska och juridiska fakultetsområdena. Vid Göteborgs högskola förekom utbildning och forskning inom de filosofiska fakultetsområdena.

Under 1960- och 1970-talen startades nya tekniska högskolor i Lund, Linköping och Luleå. Vi fick då också flera nya socialhögskolor.

År 1954 slogs Göteborgs högskola ihop med Göteborgs medicinska högskola som bildats några år tidigare till landets tredje universitet. 1971 inkorporerades också den tidigare självständiga handelshögskolan i Göteborg.

År 1960 tog staten över det fulla ansvaret för Stockholms högskola som därmed bytte namn till Stockholms universitet. Några år senare (år 1963) inrättades Sveriges femte universitet i Umeå. Basen var tidigare startade utbildningar i Umeå av tandläkare och läkare som kompletterades med utbildning och forskning i samhällsvetenskap, naturvetenskap och humaniora.

I slutet av 1960-talet startades teknisk och medicinsk utbildning i Linköping². Dessutom inrättades i Linköping en filial till Stockholms universitet med undervisning inom humaniora, samhällsvetenskap och matematik-naturvetenskap. Dessa enheter sammanfördes år 1970 till Linköpings högskola. Den bytte namn år 1975 och blev Linköpings universitet, som initialt hade en medicinsk, en teknisk och en (sammanhållen) filosofisk fakultet. Forskningen inom den senare organiserades tvärvetenskapligt inom olika "TEMA"-projekt.

Under perioden fram till år 1977 fanns det tre (outtalade) kriterier för att ett lärosäte skulle få beteckningen universitet:

- Lärosätet skulle ha statlig huvudman.
- Undervisning och forskning skulle förekomma inom mer än ett fakultetsområde.³

² Under något år fanns en självständig teknisk högskola i Linköping.

³ Däremot behövde inte lärosätet ha alla de fyra ursprungliga fakultetsområdena.

- Vid lärosätet skulle det förekomma utbildning och forskning inom de filosofiska fakultetsområdena.⁴

1977 års högskolereform: Alla lärosäten var ”högskoleenheter”

År 1977 samordnades all eftergymnasial utbildning i den nya *Högskolan*. Det innebar en kraftigt förändrad struktur för hela den eftergymnasiala utbildningen i Sverige. I princip skulle all statlig eftergymnasial utbildning på en ort (ibland två närliggande orter) sammanföras till en *högskoleenhet*. På de orter där det redan fanns ett universitet eller en fackhögskola integrerades dessa med de olika specialhögskolor (lärarhögskolor, förskoleseminarier, journalisthögskolor, socialhögskolor, konstnärliga högskolor etc.) som fanns på orten⁵. De universitetsfilialer som tidigare varit delar av universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg blev självständiga och slogs samman med övrig statlig eftergymnasial utbildning på filialorten till *en* högskoleenhet.

Undantaget från principen med en högskoleenhet per ort gällde i Stockholm, där Stockholms Universitet, KTH, Karolinska Institutet och Lärarhögskolan blev kvar som fristående enheter, liksom också de flesta konstnärliga specialhögskolorna i staden och i Göteborg, där man fick två högskoleenheter: *Chalmers tekniska högskola* och *Universitetet i Göteborg*.

År 1977 skapades också genom sammanslagning av de tre högskolor som lydde under jordbruksdepartementet. – Veterinärhögskolan, Skogshögskolan och Lantbruks-högskolan – ett ”nytt” universitet: *Sveriges lantbruksuniversitet(SLU)*, med tre fakulteter.

I 1977 års högskolesystem var alla lärosäten *högskoleenheter* och samma regler gällde för deras grundutbildning, även om staten bestämde vilken typ av utbildningar som skulle finnas på de olika enheterna. Dessa benämndes som ”högskolan i X...” (Ex *Högskolan i Sundsvall/Härnösand*) eller för de enheter som innehöll ett tidigare universitet ”universitetet i Y.....” (Ex *Universitetet i Stockholm*) Vissa av de tidigare fackhögskolorna fick behålla sitt tidigare namn (*Chalmers tekniska högskola* och *Karolinska institutet*). Andra fick modifierade namn (*Kungliga tekniska högskolan* blev (efter inkorporering av sjöbefälsskolan i Stockholm) *Tekniska högskolan i Stockholm*) medan andra inkorporerades i ”högskolan i...” (*Luleå tekniska högskola* blev tillsammans med lärarhögskolan i Luleå och Musikhögskolan i Piteå *Högskolan i Luleå*.)

⁴ När Linköpings högskola mer eller mindre på egen hand började kalla sig universitet fanns ingen forskningsöverbyggnad inom det samhällsvetenskapliga och det humanistiska området. (och inom naturvetenskap bara i den mån det tillgodosågs inom den tekniska fakulteten). Staten var inte beredd att bygga upp nya humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningsfakulteter i Linköping. Istället satte man på tvärvetenskaplig forskning inom TEMA som forskningsöverbyggnad för fil-fak-området.

⁵ Redan tidigare hade sådana sammanslagningar kommit till stånd. Tandläkarhögskolan i Malmö som startats år 1948 inkorporerades i Lunds universitet år 1954. Tio år senare blev tandläkarhögskolan i Stockholm en odontologisk fakultet vid Karolinska institutet. Lunds tekniska högskola som var ett självständigt lärosäte 1961 – 1969 blev det senare året en teknisk fakultet vid Lund universitet.

1977 års reform innebar ingen väsentlig förändring av villkoren för forskning och forskarutbildning. Högskolor som bildades utifrån lärosäten som tidigare hade bedrivit forskning och forskarutbildning inom en eller flera fakulteter fick fortsätta verksamheten inom dessa fakultetsområden. De fick också i statsbudgeten resurser för detta genom anslagsposter i olika fakultetsanslag. Högskolor på orter där det tidigare inte förekommit forskning och forskarutbildning fick inte del av dessa fakultetsanslag. Däremot fanns det vissa resurser för ”forskningsanknytning” vid de ”fakultetslösa” högskolorna.

1993 års reform: ”Fria universitet och högskolor”

År 1993 var det åter dags för en genomgripande reform av ramarna för den svenska högre utbildningen. Framförallt skedde stora förändringar av reglerna för grundutbildningen vid lärosätena.

Vidare fick högskolor och universitet en administrativt friare ställning. De var inte längre ”enheter” i en allmän nationell *Högskola*. En följd blev en större frihet för benämningen av de olika lärosätena. (Ex: *Tekniska högskolan i Stockholm* blev *Kungliga Tekniska högskolan i Stockholm* och efter några år *Kungl. Tekniska högskolan, Universitetet i Stockholm* blev *Stockholms universitet, Högskolan i Eskilstuna/Västerås* blev *Mälardalens högskola* o.s.v.)

Vidare blev Chalmers tekniska högskola (CTH) och högskolan i Jönköping stiftelseägda. Anslagssystemet förändrades också. Varje högskola fick egna anslag (och inte bara anslagsposter).⁶

I 1993 års högskolesystem fanns, liksom i 1977 års system, ingen formell skillnad mellan de läroanstalter som kallades universitet och de som kallades högskolor. Däremot var det, liksom tidigare, en skillnad mellan de lärosäten som hade en eller flera fakulteter och de som saknade sådana. Ett lärosäte med fakultet hade rätt att bedriva forskarutbildning inom fakultetens område. Man fick också fakultetsanslag som kunde användas för forskning och forskarutbildning inom fakultetens ämnen. Varje lärosäte med fakultet hade alltså en egen forskningsprofil definierade genom fakultetsstrukturen. I bilaga 1 finns en förteckning (från UFB 3 år 1993/94) över fördelningen av fakulteter på olika högskolor och universitet som den såg ut år 1993. Exempelvis fanns vid Uppsala universitet farmaceutisk, humanistisk, juridisk, medicinsk, samhällsvetenskaplig, teknisk-naturvetenskaplig och teologisk fakultet, medan KTH enbart hade teknisk fakultet, vilket också gällde den dåvarande Högskolan i Luleå.

För var och en av de högskolor som inte hade någon fakultet fanns mindre anslagsposter i statens budget som kunde användas för forskning och forskarutbildning. Men man hade inte rätt att dela ut doktors- och licentiatexamen.

I en särskild förordning (SFS 1993:1153) preciserades vidare att Chalmers tekniska högskola hade rätt att ge doktors och licentiatexamen (utan precisering av fakultets-

⁶ Istället för att t.ex. sortera forskningsanslagen först efter fakulteter och därefter för varje fakultet i anslagsposter för de olika högskoleenheterna fick nu varje lärosäte med fakulteter ett anslag som sedan delades upp i ramar för de fakulteter som fanns vid just detta lärosäte.

område) och att Högskolan i Jönköping fick ge doktorsexamen i vissa ämnen med ekonomisk inriktning.

Under andra hälften av 1990-talet blev också vårdhögskolorna en del av den statliga högskolestrukturen. Vårdhögskolorna, som svarade för större delen av de ”medellånga vårdutbildningarna” (till sjuksköterska, sjukgymnast m.m.) hade tidigare lytt under landstingen, men inkorporerades nu i närmaste universitet eller högskola.

Till 1993 års reform hör också skapandet av det som numera kallas de statliga forskningsstiftelserna.

År 1998 – Det blir viktigt att vara ”universitet”

Under de allra sista åren på 1990-talet ändrades högskolelagen och högskoleförordningen på nytt. Från år 1999 försvann formellt fakulteterna (och fakultetsområdena). Istället infördes ett enhetligt system med fyra vetenskapsområden för forskning och forskarutbildning: *Humanistisk-samhällsvetenskapligt, medicinskt, naturvetenskapligt och tekniskt*.⁷ Samtidigt gjordes en förteckning över de läroanstalter som skulle ha beteckningen *universitet*. Då fick även tidigare fackhögskolor som KTH och Karolinska Institutet ”universitetsstatus”.

I samband med inrättandet av de nya Högskoleverket 1995 ansökte högskolorna i Karlstad, Växjö och Örebro och Mitthögskolan om att få bli universitet. Trots att den av Högskoleverket tillsatta expertgruppen ansåg att bara högskolan i Karlstad kunde bli universitet, beslöt regering och riksdag i anslutning till 1998 års val att de tre förstnämnda skulle bli universitet. Senare har också Mitthögskolan ombildats till Mittuniversitetet.

I anslutning till behandlingen av de fyra högskolornas universitetsansökningar tilldelades högskolan i Luleå som redan hade det tekniska vetenskapsområdet även det humanistisk-samhällsvetenskapliga området, och fick samtidigt beteckningen Luleå tekniska universitet.

Flera högskolor har velat följa efter Karlstad, Växjö, Örebro och Mitthögskolan och föreslagit regeringen att de ska få universitetsstatus. (Det är Södertörns högskola, Malmö högskola, Högskolan i Borås och Mälardalens högskola). Men den förra regeringen slog till bromsarna framförallt under sin tredje mandatperiod och lät förstå att man inte var villig att inrätta fler universitet.

Varför blev det plötsligt så angeläget för högskolorna att få beteckningen universitet? En förklaring är att begreppet universitet år 1998 fick en ”högskolejuridisk” innebörd, som inte hade funnits tidigare.

Högskolelag och högskoleförordning ändrades i anslutning till övergången från fakultetsområden till vetenskapsområden. I Högskoleförordningen infördes

⁷ Undantaget var och är Sveriges lantbruksuniversitet, för vilket stadgas ”Vid Lantbruksuniversitetet bedrivs forskning, utbildning på forskarnivå, avancerad nivå och grundnivå inom jord- och trädgårdsbruk, landskapsplanering, livsmedelsproduktion, naturvård, skogsbruk och vedråvarans förädling, vattenbruk samt veterinärmedicin och husdjursskötsel” (SFS 1993:221 3 kap 1 §)

*Utbildning på forskarnivå får anordnas av universitet. (HSF: 6 kap 28 par)*⁸

I Högskolelagen preciserades:

För utbildning på forskarnivå finns de vetenskapsområden som riksdagen bestämmer. Dessa vetenskapsområden finns vid universiteten. (HL 2 kap 5 par)

Det finns inte någon bestämmelse om vilka vetenskapsområden som ska finnas på de olika universiteten. I princip ”finns” därmed alla fyra vetenskapsområden på alla *universitet*.

Alltså: De lärosäten som fått beteckningen universitet har rätt att bedriva forskarutbildning (numera kallas det *utbildning på forskarnivå*) inom alla vetenskapsområden. De lärosäten som inte har beteckningen universitet får inte ha forskarutbildning (och naturligtvis inte heller dela ut doktorsexamen). En befordran från ”vanlig” högskola till universitet måste därför uppfattas som en väsentlig statushöjning som ger helt andra möjligheter till utveckling. Dessutom innebär det att man automatiskt får rätt att ge den nya mastersexamen i alla högskoleämnena, medan ett lärosäte som inte är universitet bara kan få denna rätt separat för ett enskilt ämne - och då endast efter prövning av Högskoleverket. *Det är alltså mer eller mindre Bingo för en högskola om man lyckas bli universitet. Därför är det inte så underligt att de flesta högskolor idag har som sitt viktigaste mål att ”bli universitet”.*

Men det räcker inte för en högskola att få status som universitet. Det behövs också *resurser* för forskning och forskarutbildning om man ska kunna dra nytta av sin befordran. Jag återkommer till detta.

Det finns (eller kanske snarare *har funnits*) dock ett ”kryphål” för en högskola som inte lyckats bli universitet. Man kan komma en bit på väg mot universitetsstatus:

På ansökan av en högskola som inte är universitet kan regeringen besluta att ett eller flera vetenskapsområden skall finnas vid den högskolan. (HL 2 kap 5 par).

En högskola som inte är ett universitet får anordna utbildning på forskarnivå inom de vetenskapsområden som finns vid den högskolan. (HSF: 6 kap 28 par)

Det finns också idag fyra statliga högskolor som har fått varsitt vetenskapsområde, inom vilket de får anordna forskarutbildning. Det är högskolan i Kalmar (naturvetenskapligt vetenskapsområde), Blekinge tekniska högskola och Mälardalens högskola (tekniskt vetenskapsområde) och Malmö Högskola (medicinskt vetenskapsområde⁹). Dessutom har högskolan i Jönköping rätt att examinera för doktorsexamen inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet.

⁸ Citaten från högskolelag och högskoleförordning är hämtade från den senaste versionen (från år 2007). Men exakt samma bestämmelser fanns från år 1999. Den enda skillnaden var att det som idag kallas *utbildning på forskarnivå* tidigare betecknades *forskarutbildning*.

⁹ Malmö högskola svarar bl.a. för den tandläkarutbildning som avknoppats från Lunds universitet.

Sammanfattning

Under de senaste trettio åren har strukturen för den högre utbildningen förändrats ett antal gånger. Men fram till mitten av 1990-talet skedde inga stora förändringar när det gäller forskning och forskarutbildning. Det fanns sex universitet (med flera fakulteter) och sex fackhögskolor, varav en (SLU) kallades universitet. För vart och ett av dessa lärosäten fanns preciserat vilka fakultetsområden man arbetade inom. Men de senaste åren har man släppt lös systemet. Alla tidigare universitet och fackhögskolor och dessutom fyra tidigare högskolor kallas numera universitet och har rätt att bedriva forskarutbildning inom alla vetenskapsområden. Dessutom har ytterligare fem högskolor fått samma status i förhållande till forskarutbildningen som de tidigare fackhögskolorna.

Strukturen i dagens högskolesystem

Det är vanligt att man ser dagens högskolesystem som bipolärt. Det finns Universitet och det finns Högskolor. Men det är en alltför grov uppdelning. Därför har jag i detta avsnitt strukturerat alla läroanstalter utifrån deras "ursprung" och deras varierande verksamhet.

Idag finns det sammanlagt 14 statliga läroanstalter som har beteckningen universitet. Dessutom har den stiftelseägda Chalmers tekniska högskola och Handelshögskolan i Stockholm i praktiken samma status som de statliga universiteten.

Det finns alltså idag 16 lärosäten som har obegränsad rätt att ge utbildning (och examinera) till doktorsexamen i godtyckliga forskarutbildningsämnen. Jag har delat upp dem i tre grupper: Det är

- *sex Traditionella universitet.* (i Uppsala, Lund, Göteborg, Stockholm, Umeå och Linköping). Jag kommer också att kalla dessa lärosäten "gamla universitet".
- *sex Fackhögskolor* (KTH, Chalmers, Handelshögskolan i Stockholm, Karolinska institutet, Luleå tekniska universitet och SLU).
- *fyra nya universitet* (Karlstad, Växjö, Örebro och Mittuniversitetet).

Det finns vidare fem högskolor som har partiell rätt att bedriva (och examinera i) forskarutbildning. (*Högskolor med vetenskapsområde*). Det är Blekinge tekniska högskola, högskolorna i Kalmar och Jönköping, Malmö högskola och Mälardalens högskola.

Det finns också tio statliga (regionala) högskolor som inte har rätt att bedriva forskarutbildning överhuvudtaget. Jag kallar dem *Övriga statliga högskolor*. (Snart är det bara nio eftersom en av dem, *Lärarhögskolan i Stockholm*, kommer att slås samman med Stockholms universitet).

I Stockholm finns dessutom inom det statliga högskolesystemet åtta "små" specialhögskolor med i de flesta fall konstnärlig utbildning (*Specialhögskolor i Stockholm*). Slutligen finns sammanlagt tio *Övriga läroanstalter* som är icke-statliga men statsunderstödda. En förteckning över alla av staten finansierade läroanstalter på "högskolenivå" finns i Tabell 1.

En jämförelse av antalet högskolor i de olika grupperna säger inte allt. De olika enheterna varierar i storlek. I Tabell 1 har jag redovisat de olika läroanstalternas andel av antalet studenter och av ett antal ekonomiska indikatorer. Man kan konstatera att

- Nära 70 procent av alla grundutbildningsstudenter finns vid de 16 lärosäten som har universitetsstatus. Dessa enheter har mer än 80 procent av de totala intäkterna för högskolesektorn.
- Mer än 80 procent av alla studenter läser vid något lärosäte där det förekommer forskarutbildning. (d.v.s. universiteten och de högskolor som har vetenskapsområde). Dessa lärosäten har nära 90 procent av alla resurser inom högskolesektorn.
- Övriga enheter, (10 statliga högskolor 8 specialhögskolor i Stockholm och 10 icke statliga läroanstalter) svarar för knappt 20 procent av studentantalet och för tio procent av de totala intäkterna.

De läroanstalter som "är" universitet svarar alltså för merparten av den högre utbildningen och forskningen i vårt land. En ensidig och generell satsning på universiteten i motsats till högskolorna är därför inte en satsning på elit eller på excellens. Däremot tror jag att en del betraktare skulle se en sådan satsning som en diskriminering av alla högre läroanstalter som av historiska och andra skäl inte fått status som universitet.

Lärosätenas resurser för forskning

Idag har alltså en majoritet av alla större lärosäten (21 av 31) rätt (helt eller delvis) att ordna utbildning och examination för doktorsexamen. Men man behöver inte bara rätten att ge forskarutbildning. Det behövs också, som redan nämnts, *resurser* för forskning och forskarutbildning.

Även de lärosäten som inte har rätt att ordna forskarutbildning kan behöva resurser som kan användas för forskning. Det behövs forskningsresurser för utveckling av lärarpersonalen. Det kan behövas forskningsresurser för att lärosätet ska svara upp mot de krav som ställs av den "tredje uppgiften"¹⁰ o.s.v.

Forskningsintäkterna år 2006

Alla lärosäten har idag resurser som ska användas för forskning (och i förekommande fall för forskarutbildning). Dessa är dock mycket ojämnt fördelade mellan de olika lärosätena. I tabell 2 (hämtad från Högskoleverkets NU-databas) redovisas de intäkter för forskning och forskarutbildning som de olika lärosätena hade år 2006.

År 2006 hade de svenska lärosätena sammanlagt 24,5 miljarder kronor som intäkter för forskning och forskarutbildning¹¹. Av dessa fanns nära 90 procent vid de tolv lärosäten som före 1998 hade rätt att bedriva forskarutbildning.¹² De nio lärosäten som helt eller delvis fått rätten till forskarutbildning efter år 1998 hade knappt sju procent av intäkterna. Övriga enheter hade 3,5 procent.

¹⁰ Alla universitet och högskolor har en tredje uppgift: Att samverka med det omgivande samhället.

¹¹ Intäkterna för grundutbildning var 22 miljarder kronor.

¹² Det är de lärosäten som i tabell 2 kallas *traditionella universitet* och *fackhögskolor*.

Lunds universitet hade 2006 de största intäkterna för fofu¹³ - 3,2 miljarder kronor. Nästan lika mycket hade Karolinska institutet. Universiteten i Uppsala och Göteborg hade intäkter i storleksordningen 2,5 miljarder. Sex enheter hade intäkter som låg mellan en och två miljarder. Det minsta lärosätet bland de tolv ”ursprungliga” (om man bortser från Handelshögskolan i Stockholm) var Luleå tekniska universitet som hade intäkter för fofu på drygt 600 miljoner kronor.

Tre av de nya universiteten hade intäkter på ca: 265 miljoner kronor vardera. Det fjärde (Växjö) låg strax över 200 miljoner. *För samtliga nya universitet är det alltså långt kvar till man intäktsmässigt kan konkurrera med övriga lärosäten med universitetsstatus.*

De fem högskolorna med vetenskapsområde har vardera forskningsintäkter mellan 110 och 140 miljoner kronor, medan den grupp som jag kallat *övriga statliga högskolor* har forskningsintäkter som vanligen ligger mellan 50 och 70 miljoner kronor. Ett undantag är den relativt nystartade Södertörns högskola som redovisar forskningsintäkter på över 200 miljoner kronor. Det förklaras till större delen av att en av de statliga forskningsstiftelserna, Östersjöstiftelsen har till enda uppgift att stödja forskning och utbildning vid Södertörns högskola.

Sammanfattningvis: Av de 24,5 miljarder kronor som svenska universitet och högskolor använder till forskning finns mer hälften eller 13,2 miljarder vid de sex traditionella universiteten. De sex fackhögskolorna har nära 9 miljarder. De fyra nya högskolorna har sammantagna en miljard kronor. De fem högskolorna med vetenskapsområde har 650 miljoner. Södertörns högskola har 200 miljoner och återstående nio enheter i gruppen övriga statliga högskolor delar på 550 miljoner kronor. (se vidare tabell 2).

Basanslag och övriga forskningsintäkter

Det finns flera typer av intäkter för ett lärosätes forskning. Man kan skilja på det jag kallar *basanslag* och det jag kallar *övriga forskningsintäkter*.

Basanslag är pengar som läroanstalten får direkt i statsbudgeten och som får användas relativt fritt till forskningsverksamhet (inklusive forskarutbildning) och dess kringkostnader¹⁴. Det är resurser där fördelningen mellan olika lärosäten styrs direkt av regering och riksdag.

Men ett lärosäte får också forskningsmedel på andra vägar. Det kallar vi här *övriga forskningsintäkter*¹⁵. Större delen är det som kallas *bidrag*. Det är ofta offentliga me-

¹³ *Forskning och forskarutbildning* förkortas ibland *fofu*.

¹⁴ Det som jag har kallat basanslag anvisas lärosätena i flera av statsbudgetens anslag. Många lärosäten har ett ” eget ” anslag *för forskning och forskarutbildning*. Andra får sitt basanslag som en post i statens anslag *för forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor*. De universitet som har läkarutbildning och Karolinska institutet får också en del av sitt basanslag från anslaget *Ersättning för klinisk utbildning och forskning*.

¹⁵ Övriga intäkter kallas också i redovisningssammanhang för *externa intäkter*. Även en stor del av de externa intäkterna kommer ursprungligen från staten.

del, som tilldelas lärosätet för speciella projekt av exempelvis Vetenskapsrådet, Vinnova eller någon av de statliga forskningsstiftelserna. Under rubriken *bidrag* ryms även forskningsmedel som lärosätet får från icke-statliga organisationer (som t.ex. Cancerfonden). En annan del av det som vi här kallat *övriga forskningsintäkter* är de pengar lärosätena får för uppdragsforskning.¹⁶

De övriga forskningsintäkterna tilldelas ofta enskilda institutioner på lärosätena för olika projekt eller ändamål. Det är alltså inte pengar som fördelas centralt efter någon form av nationell ”rättvisa” utan beror på varje lärosätes och dess institutioners förmåga att ”dra in” pengar.

År 2006 fick lärosätena sammantaget 11,3 miljarder kronor i form av basanslag och 13,1 miljarder som övriga forskningsintäkter. Basanslagen var alltså mindre än hälften (46 procent) av lärosätenas sammantagna forskningsresurser.

Fördelning av basanslagen på lärosätena

År 2006 fick alltså universitet och högskolor sammanlagt 11,3 miljarder kronor som *basanslag*. 94 procent gick till de 16 läroanstalter som har universitetsstatus. De fem högskolor som har ett vetenskapsområde fick tillsammans 2,5 procent. Det betyder att bara 3,2 procent av statens *anslag* till forskning går till högskolor som inte har rätt att dela ut doktorsexamen. (Se vidare tabell 1).

Nästan 90 procent av basanslagen gick till de 12 lärosäten som år 1997 hade rätt att dela ut doktorsexamen, medan de nio lärosäten som efter år 1997 fått rätten att ge doktorsexamen får dela på 8 procent. 5,5 procent går till de fyra nya universiteten och 2,5 procent till de fem högskolor som har vetenskapsområde.

Som jämförelse kan nämnas att de 12 ”gamla lärosätena” med 90 procent av forskningsanslagen har sammanlagt mindre än 60 procent av studenterna. De nya universiteten med 5,5 procent av basanslagen har 11 procent av studenterna (se vidare tabell 1). *De som hoppats att de nya universiteten skulle få basanslag i samma proportioner som de traditionella universiteten måste därför känna sig besvikna.*

Fyra lärosäten har mer än en miljard kronor i basanslag. Det är universiteten i Lund, Uppsala, Göteborg och Karolinska institutet. Basanslagen för universiteten i Stockholm och Umeå och SLU ligger något under en miljard kronor. KTH och Linköpings universitet har basanslag kring 600 miljoner. De nya universitetens basanslag ligger kring 150 miljoner. För högskolorna med vetenskapsområden ligger basanslaget mellan 40 miljoner och 80 miljoner. (Se vidare tabell 4).

Man kan fråga sig varför basanslagens storlek ibland varierar kraftigt mellan lärosäten som åtminstone utifrån sett har samma omfattning av sin verksamhet. Exempel: Varför är basanslaget för Linköpings universitet bara två tredjedelar av det för Umeå universitet? Varför är basanslaget för Mälardalens högskola bara 70 procent av basanslagen vid Högskolan i Kalmar och Blekinge Tekniska högskola? Jag har inte någon förklaring, men en faktor som sannolikt spelat in är den statsfinansi-

¹⁶ En mer omfattande analys av källorna för lärosätenas forskningsintäkter finns i Högskoleverkets årsrapport år 2007 (Högskoleverkets rapportserie 2007:33 R.)

ella situationen vid den tidpunkt som lärosätet inrättades (eller i det senare fallet när man fick sitt vetenskapsområde). Umeå universitet inrättades under 1960-talet, då statens ekonomi var god, Linköpings universitet kom till under 1970-talet, då staten hade betydligt mindre ”friska” pengar till högre utbildning och forskning.

Fördelning av övriga forskningsintäkter på lärosäten

Storleken på basanslagen bestäms centralt i ett sammanhang av det politiska systemet i budgetpropositioner och forskningspropositioner och vid tillhörande riksdagsbehandling. Storleken på resten av en högskolas forskningsresurser (det som här har kallats övriga forskningsintäkter) är resultatet av ett stort antal beslut av olika aktörer oftast kopplade till projekt vid olika enheter vid lärosätet. På något sätt är det ett mått på ”attraktiviteten” i lärosätets verksamhet. Men med en väsentlig reservation. Storleken på posten ”övriga forskningsintäkter” i relation till lärosätets verksamhet varierar med forskningsprofilen. Det finns mera externa pengar att ”hämta” för teknisk eller medicinsk forskning än för exempelvis humanistisk och teologisk forskning.

Även 90 procent av det som här har kallats *övriga forskningsmedel* går till de 12 läroanstalter som år 1997 hade rätt att dela ut doktorsexamen. Tre procent går till de nya universiteten och 2,5 procent till de högskolor som har ett vetenskapsområde.

De externa medlen tilldelas, som redan nämnts, lärosätena för speciella projekt. Här är det den fördelnde organisationen som bestämmer vilka projekt och högskolor som ska få bidragen. Ett undantag gäller Östersjöstiftelsen vars resurser är öronmärkta för projekt vid Södertörns Högskola. Det innebär att Södertörns högskola får 1,5 procent av alla externa medel, vilket placerar högskolan på tolfte plats i detta avseende bland alla lärosäten (se tabell 1).

Största intäkten av externa forskningsmedel har Karolinska institutet med 2 miljarder kronor vilket är 15 procent av de för alla lärosäten sammanlagda externa intäkterna. Därefter kommer Lunds universitet (13 procent) och Uppsala universitet (11 procent). Övriga traditionella universitet och de större fackhögskolorna (KTH, Chalmers och SLU) har en andel som varierar mellan fem och nio procent. De nya universiteten har alla en andel under en procent. Ungefär samma andel har Högskolan i Jönköping och Mälardalens högskola medan andelen för övriga tre högskolor med vetenskapsområde ligger lägre. Andelen för lärosätena i gruppen *Övriga statliga högskolor* ligger per lärosäte på 0,3 procent eller mindre (med undantag för Södertörns högskola) (se vidare tabell 1).

Relationen mellan övriga forskningsintäkter och basanslaget

I tabell 2 redovisas för varje lärosäte fördelningen av forskningsintäkterna på *basanslag* och *övriga forskningsintäkter*. Där finns också framräknat kvoten mellan de två intäkstyperna.

Bland de 21 lärosäten som har rätt att ge doktorsexamen har tio större andel externa medel än anslag. Det är (ordnade efter kvoten externa medel/basanslag) Handelshögskolan i Stockholm (kvot 5,5), Högskolan i Jönköping (2,4), Chalmers tekniska högskola (2,4), Mälardalens högskola (1,9), Karolinska institutet (1,7), KTH (1,6), Luleå

tekniska universitet (1,4), Linköpings universitet (1,2) och Lunds och Uppsala universitet (båda 1,1).

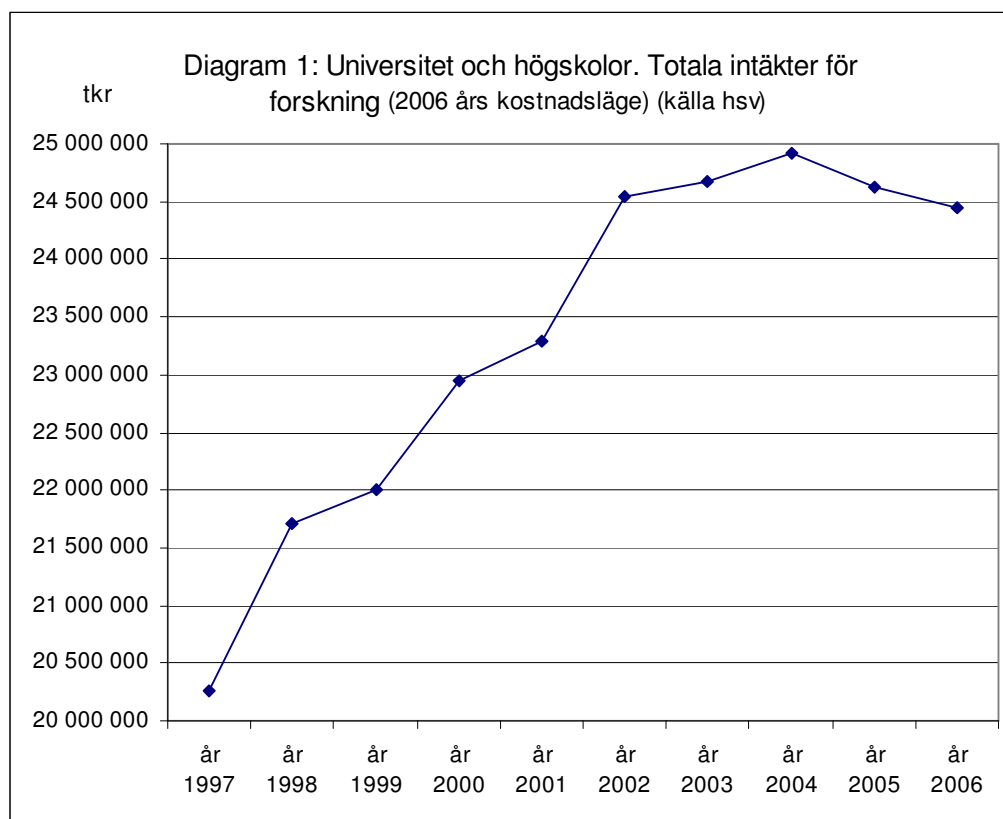
Den lägsta andelen externa medel för forskning bland de 21 lärosäten som har rätt att ge doktorsexamen har de fyra nya universiteten och Blekinge tekniska högskola (kvoten externa medel/anslag varierar för dem mellan 0,4 och 0,7). Se vidare tabell 2.

Den historiska utvecklingen av lärosätenas forskningsresurser

Det finns många varierande uppfattningar om de senaste årens utveckling av lärosätenas forskningsresurser. Har de ökat eller har de minskat? Vilka lärosätesgrupper har fått en ökning och vilka har fått ”betala” dessa ökningsar?

Det kan därför vara motiverat att analysera hur forskningsresurserna har utvecklats över tid. Som utgångspunkt för detta har jag använt data om lärosätenas intäkter för åren 1997 – 2006 från Högskoleverkets NU-databas. Liksom i Högskoleverket rapporter (av Marie Kahlroth) har alla data är omräknats till ett fast kostnadsläge (relaterat till SCB:s implicita prisindex för statlig konsumtion.). I detta fall gäller det 2006 års kostnadsläge.

De totala intäkterna

Nioårsperioden 1997 – 1996 kan delas upp i två delar med väsentligt olika utveckling: De första fem åren 1997 – 2002 karakteriseras av en relativt kraftig ökning av lärosätenas samlade intäkter till forskning. Under den därefter kommande fyraårspe-

rioden har däremot de samlade forskningsintäkterna legat i stort sett stilla. (Se diagram 1).

I min analys har jag delat upp nioårsperioden 1997 – 2006 i två delar: dels de första sex åren (1997 – 2003) dels de senaste tre (2003 – 2006)

Under 1997 – 2003 ökade resurserna för forskning vid de svenska lärosätena sammanlagt med 4,5 miljarder kronor eller 22 procent. Under den sista treårsperioden minskade däremot resurserna med 300 miljoner kronor (mätt i fast kostnadsvärde).

Av ökningen under perioden 1997 – 2003 hamnade 2,8 miljarder på de 12 lärosäten som före 1998 hade rätt till forskarutbildning. (Traditionella universitet och fackhögskolor). Nära 1,1 miljarder kronor av ökningen gick till de nio lärosäten som sedan år 1998 har fått rätt (helt eller delvis) att bedriva forskarutbildning. De fyra nya universiteten fick tillsammans en ökning med nära 700 miljoner kronor, de fem högskolor som fått ett vetenskapsområde ökade med 400 miljoner kronor.¹⁷ Övriga högskolor fick en ökning med 550 miljoner kronor.

För den största ökningen under perioden svarar Karolinska institutet (+734 miljoner kronor), men procentuellt var ökningen störst för de nya universiteten och vissa högskolor. (se vidare tabell 3).

Under perioden 2003 – 2006 minskade forskningsresurser för de 12 ”gamla” lärosätena (traditionella universitet och fackhögskolor) med knappt 200 miljoner kronor. De nya universitetens resurser minskade med 50 miljoner kronor och övriga läroanstalters med 60 miljoner kronor. För högskolorna med vetenskapsområde kan man notera en ökning under perioden med runt 20 miljoner kronor, som i huvudsak förklaras av att resurserna ökade för Mälardalens högskola med mer än 30 miljoner kronor. I övrigt redovisas för de olika lärosätena över lag minskningar eller mycket små ökningsar. Ett undantag är Karolinska institutet som fortsatte den kraftiga ökningen från den tidigare perioden med ett plus på 234 miljoner kronor. De största minskningarna under perioden drabbade Lunds universitet och KTH. (tabell3).

Utvecklingen av lärosätenas *basanslag*

Under den första undersökningsperioden (1997 – 2003) ökade basanslagen med sammanlagt 825 miljoner kronor. Mer än hälften av denna ökning lades på de fyra nya universiteten¹⁸ Övriga ökningsar tillföll till större delen högskolorna (med eller utan vetenskapsområde). De 12 ”traditionella lärosätena” fick bara små relativa förändringar av sina anslag.

Under perioden 2003 – 2006 har förändringarna av basanslagen varit relativt små. Totalt ökade basanslagen under treårsperioden med 140 miljoner kronor eller lite mer än en procent. Största ökningarna (mer än 30 miljoner i fast penningvärde) har tillfallit

¹⁷. Då är att märka att Malmö högskola som är en avknoppning av Lunds universitet står för en ökning med 150 miljoner kronor. Den kan till en del förklaras av överflyttningen av det som tidigare hette den odontologiska fakulteten från Lunds universitet till Malmö högskola.

¹⁸ Vän av ordning kan med rätta påpeka att Mitthögskolan under perioden 1997 – 2003 ännu inte hade blivit universitet. Men redan före år 2003 var det klart att regeringen avsåg att ge mitthögskolan universitetsstatus och att man därför redan hade börjat bygga upp forskningsanslagen för lärosätet.

universiteten i Göteborg och Linköping, Lantbruksuniversitetet och Mittuniversitetet. Övriga *nya universitet* har inte fått någon väsentlig ökning. Tillskottet för Mittuniversitetet kan nog ses som ett sista steg i kompensationen för universitetsbefordran. Den kraftiga förstärkningen av basanslagen för de nya universiteten under perioden 1997 – 2003 fortsatte alltså inte 2003 – 2006. (Se vidare tabell 4)

Utvecklingen av *Övriga forskningsintäkter*

Under perioden 1997 – 2003 ökade lärosätenas externa intäkter för forskning (=övriga forskningsintäkter) med 3,6 miljarder kronor eller med 36 procent. Större delen (2,8 miljarder kronor) tillföll de traditionella universiteten och fackhögskolorna. Karolinska institutets intäkter ökade med 700 miljoner. Därefter kom i storleksordning universiteten i Lund (+450 miljoner kronor), Uppsala (+370 miljoner kronor) och Göteborg (+ 270 miljoner kronor), SLU (+235 miljoner kronor) och Södertörns högskola (+220 miljoner kronor)¹⁹ Vart och ett av de *nya universiteten* fick under perioden ett tillskott på posten *övriga forskningsintäkter* med mellan 55 och 75 miljoner kronor. Tillskottet för de fem högskolorna med vetenskapsområde varierar från 73 miljoner kronor för Malmö högskola ner till 9 miljoner kronor för Blekinge tekniska högskola. (tabell 5).

Under de senaste tre åren har de externa intäkterna minskat med sammanlagt 450 miljoner kronor. De flesta lärosäten har också fått minskade externa intäkter. Bland det fåtal som fått ökning märks Karolinska institutet (+240 miljoner kronor) Umeå universitet (+37 miljoner kronor), Mälardalens högskola (+31 miljoner kronor), Uppsala universitet (+13 miljoner kronor) och Högskolan i Skövde (+12 miljoner kronor). Se också tabell 5.

Sammanfattning

- Nära 90 procent av forskningsintäkterna år 2006 tillföll de gamla universiteten och fackhögskolorna (de tolv lärosäten som jag kallat *traditionella universitet och fackhögskolor*). De nya universiteten svarade för fyra procent. De femton högskolorna och övriga läroanstalter hade tillsammans inte mer än sex procent.
- Basanslagen, d.v.s. de pengar som staten fördelar genom direkta riksdagsbeslut fördelades år 2006 på följande sätt. *Gamla universitet och fackhögskolor* 88,5 %, *Nya universitet* 5,6 %, *Högskolor och övriga lärosäten* 5,9%.
- Posten *övriga forskningsintäkter* fördelades *Gamla universitet och fackhögskolor* 90,8 %, *Nya universitet* 2,9 %, *Högskolor med vetenskapsområde* 2,7 %, *Övriga enheter* 3,6%.
- Mätt i fast kostnadsläge ökade de svenska universitetens och högskolornas sammanlagda intäkter för forskning under perioden 1997 – 2003 med 4,5 miljarder kronor eller 22 procent. Under perioden 2003 – 2006 däremot har intäkterna minskat med c:a 300 miljoner kronor.
- Under perioden 1997 – 2006 ökade *basanslagen* i fast kostnadsläge med knappt en miljard. Nästan hälften av ökningen (467 miljoner) har tillfallit de fyra *nya universiteten*. *Högskolor med vetenskapsområde* har fått en ökning

¹⁹ Den höga summan för Södertörns högskola kan, som tidigare nämnts till stor del förklaras av de för högskolan örönmärkta pengar som finns i Östersjöfonden.

med 200 miljoner kronor och *övriga lärosäten* också med 200 miljoner kronor. *Gamla universitet och fackhögskolor* har sammantagna bara fått en marginell förstärkning.

- För hela perioden 1997 – 2006 ökade lärosätenas övriga forskningsintäkter (= de externa intäkterna) med sammantaget 3,2 miljarder kronor (i fast kostnads-läge). 2,5 miljarder gick till *Gamla universitet och fackhögskolor*. *De nya universiteten* ökade sammantagna med 160 miljoner kronor och *högskolorna med vetenskapsområde* med 210 miljoner kronor. *Övriga enheter* fick ett tillskott på c:a 320 miljoner kronor (varav mer än hälften gick till Södertörns högskola).

Kommentarer

Några observationer och synpunkter

- En mycket liten del av statens anslag till universitetsforskningen går till de lärosäten som inte har universitetsstatus. Det finns alltså inga stora pengar att hämta från *högskolorna* för att förstärka *universitetens* forskningsresurser. Samma slutsatser gäller även för den som vill räkna de nya universiteten till högskolegruppen.
- De nya universiteten fick en resursförstärkning i anslutning till befordringsbesluten. Men sedan dess har utvecklingen för dem inte varit särskilt positiv. De högskolor som har som sitt viktigaste mål att "bli" universitet riskerar därför att bli besvikna om de mot förmodan skulle lyckas med sitt mål att utnännas till universitet av staten.
- Det som här har kallats övriga forskningsintäkter (dvs de externa intäkterna) är sammantagna större än de direkta anslagen. De har också ökat betydligt snabbare sedan år 1997 än anslagsintäkterna. Man frågar sig om inte det för många lärosäten vore en bättre strategi att satsa på åtgärder för att öka de externa intäkterna istället för att lägga stor kraft på att övertyga statsmakerna om att man ska få ökade *anslag* till forskningsverksamheten. Jag är medveten om att de externa intäkterna i allmänhet är bundna till speciella projekt vilket gör att de inte kan disponeras av lärosätenas ledningar lika fritt som anslagsintäkterna. Det kan också vara internt kontroversiellt för en högskoleledning att satsa speciellt på verksamheter och projekt som har möjligheter att också få stöd med externa medel. Men det kan vara den bästa vägen att utveckla lärosätets verksamhet.
- Dagens situation och problem (både för staten och för de olika lärosätena) är resultatet av den högskolepolitik som fördes under slutet av 1990-talet. Då ökade kraven på att ge de nya lärosätena forskningsresurser och rätt till forskarutbildning. Det är i sig inte förvånande att detta blivit aktuellt när antalet studenter vid de nya lärosätena hade vuxit och utbildningsutbudet hade utvecklats. Nu i efterhand kan man se ett antal olika strategier som staten kunde ha valt för att möta dessa krav:
 1. Att inte göra något alls och vidhålla principen att forskningsresurser bara skulle gå till de tidigare universiteten och fackhögskolorna.
 2. Att fortsätta den långsamma utbyggnaden av de resurser som de nya lärosätena fick för "forskningsanknytning" men inte ge forskarutbildningsrättigheter till nya lärosäten.

3. Att ge forskarutbildningsrättigheter (och forskningsresurser) till vissa lärosäten i speciella ämnen. (Högskolan i Jönköping fick sådana rättigheter när den blev stiftelsehögskola 1994).
4. Att låta vissa nya lärosäten utvecklas till fackhögskolor, med forskningsresurser och forskarutbildningsrättigheter.
5. Att göra vissa av de nya lärosätena till universitet med forskarutbildning och forskning inom flera fakultetsområden.

Den dåvarande regeringen valde i huvudsak strategi nr 5, med vissa inslag från nr 4. Man förvandlade fyra högskolor till universitet med rättighet att ge forskarutbildning inom alla vetenskapsområden. Dessutom blev en fackhögskola (Luleå) universitet. Vidare har fem högskolor fått samma forskarutbildningsrättigheter som de tidigare fackhögskolorna. Men dessa reformer genomfördes (skulle många anse) *utan att de berörda lärosätena fick tillräckliga basresurser* för att leva upp till sina nya roller. Särskilt har några av de högskolor som fått vetenskapsområden bara fått en måttlig förstärkning av basanslaget, vilket gör att de resursmässigt inte kan jämföra sig med de tidigare fackhögskolorna.

Nu i efterhand kan man ifrågasätta om det inte hade varit mer realistiskt, med tanke på de ekonomiska ramar som fanns, att satsa på strategi nr 3 d.v.s. att efter prövning ge högskolor forskarutbildningsrättighet inom ämnen eller områden som de själva byggt upp. Detta kunde ha kompletterats med vissa inslag enligt strategierna 4 och 5, t.ex. genom att bara skapa ett nytt universitet och en eller två nya fackhögskolor men samtidigt ge dessa ett större ekonomiskt stöd än man nu kunnat ge.

- För de forskande lärosätena fanns tidigare (fram till år 1997) en arbetsfördelning dem emellan genom att det för varje enhet fanns en uppsättning fakultetsområden, som gav en ram för lärosätets forskning och forskarutbildning. Detta gäller inte längre. Alla universitet inklusive de tidigare fackhögskolorna och de nya universiteten har idag formell rätt att examinera inom alla forskarutbildningsområden. Det kan också starta utbildning på mastersnivå inom alla områden utan någon förhandsgranskning från Högskoleverket. Det är då inte konstigt att många *högskolor* har som ett viktigt mål att antingen själva bli universitet eller att bli del av en organisation som ger ”universitetsrättigheter”.

Sammanlagning eller samarbete och profilering?

Mycket av det som skett kan inte göras o gjort. Frågan nu är hur fortsättningen ska se ut? Idag talar man om *sammanslagning*, *samarbete* och *profilering*. Många har hävdad att en sammanslagning av olika lärosäten till större enheter är lösningen på dagens problem. Men de som talar för sammanslagning har olika uppfattning om vad detta ska leda till. Jag ska bara nämna några förslag som har förekommit den senaste månaden:

- Den nye universitetskanslern ville ha en sammanslagning för att skapa enheter som är tillräckligt ”kraftiga” för att skapa forskning av världsklass. Därigenom skulle vi till Sverige kunna rekrytera de bästa forskarna och de bästa studenterna. Han har talat om en koncentration till ett mindre antal enheter ge-

nom sammanslagning av lärosätena inom olika regioner i landet. Detta leder sannolikt till att *forskningsresurserna, mer än idag, koncentreras till de orter där de "gamla" lärosätena finns.*

- Mälardalens högskola vill bilda allians tillsammans med Örebro universitet och eventuellt några andra högskolor/universitet för att man därigenom skulle kunna "bli" universitet och "komma åt" de pengar som man anser man inte kan få idag. Syftet är här snarast att *ytterligare sprida forskningsresurserna över landet.*
- Ett annat "byråkratiskt" argument för sammanslagning av högskolor som också anförs är "Vi kan inte i ett längre perspektiv ha 37 lärosäten i landet". Detta är, enligt min mening, ett riktigt svagt argument. Självklart kan vi inte ha 37 lärosäten med samma struktur som universiteten i Lund eller Uppsala: Men det är inte svårt att se ett system med både 40 och 50 enheter för högre utbildning under förutsättning att var och en har rimliga ansvarsområden och arbetsuppgifter.
- Högskole- och forskningsminister Lars Leijonborg har visserligen framhållit att regeringen inte tänker kommandera universitet och högskolor att gå samman "men vi ser mycket positivt på kombinationen sammanslagning eller samarbete och profilering – att man i varje region söker ett tätt samarbete och att varje lärosäte därmed kan profilera sig"

Regeringens mål är alltså att skapa en profilering av de olika lärosätena så att alla inte försöker ägna sig åt allt. Det är ett rimligt mål. Men sammanslagningar av lärosäten behöver inte medföra profilering och rationalisering. De kan lika gärna leda till att vart och ett av de lärosäten som slås ihop istället vill bredda sig och utnyttja de ökade "rättigheter" som man får genom sammanslagningen.

Det finns också ett egenvärde i lärosäten som är knutna till en egen region eller ort och som inte upplever sig vara fjärrstyrda från en avlägsen centralort. Det är inte heller säkert att ett lärosäte blir mer kreativt och nyskapande ju större det är. Ibland tycker man sig se motsatsen.

Att idag slå samman lärosäten på olika orter till större enheter är därför en tvivelaktig metod om man vill skapa ett profilerat och samtidigt effektivt system.

Det universitets och högskolesystem som infördes i slutet av 1990-talet premierar inte de lärosäten som vill profilera sig. Tvärtom är det mera inriktat på att alla universitet så långt det går ska vara lika. Det går inte idag att riva upp alla beslut om nya universitet m.m. som fattats de senaste tio åren. Men man kan ändra politiken och vissa regler i högskolelagen och högskoleförordningen för att uppmuntra till *profilering och utveckling* inom hela högskolesystemet. Innan detta är gjort ska man, menar jag, se skeptiskt på förslag till sammanslagningar av lärosäten.

Vad skulle man då kunna göra? Här är några förslag:

- Precisera för alla lärosäten som idag har forskarutbildning inom vilka vetenskapliga områden de förväntas bedriva forskarutbildning. Det är inte nödvändigt att återinföra fakultetsområden. Det finns säkert andra sätt att beskriva den allmänna inriktningen på forskarutbildningen vid ett lärosäte.

- Premiera vid fördelningen av statens anslag lärosäten som satsar på profilering av sin verksamhet (Det kan gälla såväl utbildning som forskning).
- Gör det vidare möjligt för lärosäten att få examensrätt i forskarutbildning i ett eller flera avgränsade ämnesområden utan att man får motsvarande vetenskapsområde. Detta borde vara en möjlighet för alla lärosäten som utvecklat tillräcklig vetenskaplig kompetens i ett ämne.
- Bokför doktorsexamina inte bara på de lärosäten där examen har avlagts utan även på det lärosäte som svarat för doktorandens studiefinansiering. Idag finansierar många högskolor från sina anslag forskarutbildningen för ett antal av sina anställda i ämnen där man inte har examensrätt bl.a. genom att inrätta doktorandtjänster. Men när doktoranden tar sin examen "bokförs" denna enbart på det lärosäte som delar ut examen. Det borde inte vara svårt att modifiera rapporteringen så att även den finansierande högskolan får "credit" för den avlagda examen.
- Ge alla statliga lärosäten rätt att kalla sig universitet, men koppla inga speciella rättigheter till detta namn. Det har i Sverige under de senaste åren gått troll i beteckningen universitet. Nästan alla högskolor vill kunna kalla sig universitet, som är det internationellt gångbara namnet. Vi har fått för *många* universitet, om vi med universitet menar ett traditionellt universitet typ Humboldtuniversitet i Berlin. Men idag kan universitet internationellt sett betyda mycket annat. Eftersom man inte kan ta tillbaka en universitetsutnämning, och eftersom universitetsbegreppet har utvecklats internationellt under senare år, kan en lösning vara att i likhet med Storbritannien och Australien göra alla högre utbildnings- och forskningsanstalter som vill det till universitet, men betona att detta inte betyder att lärosätet automatiskt får några nya "rättigheter" eller resurser.

Tabeller

Tabell 1: *Universitet och högskolor 2006. Lärosätenas andel (procent) av några olika indikatorer. (Källa NU-databasen)*

	<i>Studentantal (GU) (Helårsst)</i>	<i>Intäkter totalt (tkr)</i>	<i>varav Grund- utbildning (tkr)</i>	<i>varav Forskn. o forsk.-utb. (tkr)</i>	<i>varav Forsknanslag (tkr)</i>	<i>varav Övriga intäkter. för forsk. (tkr)</i>
	285061	46 448 539	21 998 125	24 450 414	11 319 632	13 130 782
	Andel (%)	Andel (%)	Andel (%)	Andel (%)	Andel (%)	Andel (%)
Göteborgs universitet	8,75	9,46	8,76	10,08	11,51	8,86
Linköpings universitet	6,04	5,63	6,14	5,16	5,17	5,15
Lunds universitet	8,96	11,11	8,72	13,25	13,36	13,16
Stockholms universitet	7,84	6,31	5,26	7,25	8,75	5,96
Umeå universitet	5,66	6,54	6,45	6,62	7,84	5,58
Uppsala universitet	7,27	9,16	6,30	11,73	12,08	11,42
"Traditionella" universitet	44,52	48,20	41,64	54,10	58,71	50,12
Chalmers tekniska högskola	2,97	4,67	3,44	5,77	3,70	7,56
Handelshögskolan i Stockholm	0,50	0,45	0,46	0,44	0,15	0,69
Karolinska institutet	2,03	8,69	3,79	13,09	10,53	15,29
Kungl. Tekniska högskolan	4,16	5,86	4,56	7,03	5,88	8,02
Luleå tekniska universitet	2,57	2,59	2,69	2,50	2,23	2,73
Sveriges lantbruksuniversitet	1,21	4,67	2,29	6,80	7,35	6,33
Fackhögskolor	13,43	26,92	17,24	35,63	29,84	40,63
Karlstads universitet	2,78	1,70	2,40	1,07	1,37	0,82
Mittuniversitetet	2,63	1,63	2,19	1,12	1,46	0,83
Växjö universitet	2,54	1,59	2,41	0,85	1,29	0,46
Örebro universitet	3,01	1,92	2,87	1,07	1,43	0,75
Nya universitet	10,96	6,84	9,87	4,11	5,55	2,86
Blekinge tekniska högskola	1,25	0,88	1,37	0,44	0,59	0,32
Högskolan i Jönköping	2,29	1,35	2,22	0,56	0,36	0,74
Högskolan i Kalmar	2,07	1,37	2,32	0,50	0,60	0,42
Malmö högskola	3,65	2,16	3,92	0,58	0,69	0,48
Mälardalens högskola	2,84	1,53	2,58	0,58	0,43	0,71
Högskolor med vetenskapsomr.	12,10	7,28	12,41	2,67	2,68	2,66
Högskolan Dalarna	1,90	0,90	1,59	0,28	0,34	0,23
Högskolan i Borås	1,84	1,00	1,84	0,24	0,30	0,20
Högskolan i Gävle	2,11	1,03	1,74	0,39	0,59	0,22
Högskolan i Halmstad	1,79	0,86	1,46	0,31	0,33	0,30
Högskolan i Skövde	1,44	0,79	1,40	0,24	0,23	0,25
Högskolan Kristianstad	1,74	0,85	1,52	0,25	0,26	0,25
Högskolan på Gotland	0,72	0,34	0,62	0,09	0,15	0,04
Högskolan Väst	1,41	0,69	1,23	0,20	0,21	0,19
Lärarhögskolan i Stockholm	2,18	1,25	2,34	0,28	0,26	0,30
Södertörns högskola	2,20	1,14	1,42	0,89	0,19	1,50
Övr statliga högskolor	17,32	8,85	15,14	3,19	2,85	3,47
Danshögskolan	0,05	0,12	0,21	0,03	0,03	0,03
Dramatiska institutet	0,06	0,20	0,39	0,03	0,03	0,03
Gymnastik- och idrotthögskolan	0,15	0,18	0,27	0,10	0,14	0,06
Konstfack	0,22	0,30	0,62	0,02	0,04	0,01
Kungl. Konsthögskolan	0,08	0,13	0,26	0,02	0,02	0,01
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	0,21	0,32	0,65	0,02	0,04	0,00
Operahögskolan i Stockholm	0,01	0,05	0,09	0,01	0,03	0,00
Teaterhögskolan i Stockholm	0,03	0,07	0,13	0,01	0,03	0,00
Specialhögskolor i Sthlm	0,81	1,37	2,62	0,25	0,37	0,15
Beckmans designhögskola	0,04	0,03	0,07	0,00	0,00	0,00
Ericastiftelsen	0,01	0,02	0,03	0,00	0,00	0,00
Ersta Sköndal högskola	0,29	0,20	0,38	0,04	0,00	0,07
Gammelkroppa Skogsskola	0,01	0,02	0,05	0,00	0,00	0,00
Johannelunds Teologiska högskola	0,03	0,03	0,06	0,00	0,00	0,00
Röda Korsets högskola	0,14	0,09	0,19	0,00	0,00	0,00
Sophiahemmet högskola	0,12	0,09	0,17	0,02	0,00	0,03
Stockholms Musikpedagogiska Institut	0,03	0,02	0,05	0,00	0,00	0,00
Teologiska Högskolan, Stockholm	0,08	0,03	0,06	0,00	0,00	0,00
Örebro teologiska högskola	0,06	0,02	0,04	0,00	0,00	0,00
Övriga läroanstalter	0,81	0,55	1,09	0,06	0,00	0,10

Tabell 2. Universitet och högskolor. Forskningsintäkter år 2006 (tkr).(Källa NU-databasen)

	totala forsknings- intäkter år 2006	varav anslag	varav övriga intäkter (externa medel)	externa medel/ anslag
		procent	procent	
Göteborgs universitet	2 465 475	52,82	47,18	0,8931
Linköpings universitet	1 261 239	46,37	53,63	1,1564
Lunds universitet	3 240 235	46,69	53,31	1,1418
Stockholms universitet	1 773 448	55,88	44,12	0,7896
Umeå universitet	1 619 716	54,79	45,21	0,8251
Uppsala universitet	2 867 505	47,69	52,31	1,0968
"Traditionella" universitet	13 229 624	50,24	49,76	0,9903
Chalmers tekniska högskola	1 410 958	29,65	70,35	2,3723
Handelshögskolan i Stockholm	107 407	15,46	84,54	5,4672
Karolinska institutet	3 200 080	37,26	62,74	1,6840
Kungl. Tekniska högskolan	1 718 521	38,71	61,29	1,5832
Luleå tekniska universitet	611 571	41,30	58,70	1,4213
Sveriges lantbruksuniversitet	1 663 216	50,04	49,96	0,9985
Fackhögskolor	8 711 753	38,77	61,23	1,5795
Karlstads universitet	262 700	58,90	41,10	0,6979
Mittuniversitetet	274 619	60,27	39,73	0,6591
Växjö universitet	206 637	70,50	29,50	0,4185
Örebro universitet	260 400	62,31	37,69	0,6048
Nya universitet	1 004 356	62,55	37,45	0,5988
Blekinge tekniska högskola	108 641	61,85	38,15	0,6168
Högskolan i Jönköping	136 810	29,45	70,55	2,3960
Högskolan i Kalmar	123 442	55,21	44,79	0,8114
Malmö högskola	141 532	55,39	44,61	0,8053
Mälardalens högskola	142 251	34,46	65,54	1,9022
Högskolor med vetenskapsom	652 676	46,43	53,57	1,1538
Högskolan Dalarna	69 235	56,05	43,95	0,7842
Högskolan i Borås	59 647	56,25	43,75	0,7779
Högskolan i Gävle	95 690	69,71	30,29	0,4345
Högskolan i Halmstad	76 833	49,10	50,90	1,0366
Högskolan i Skövde	58 538	43,75	56,25	1,2858
Högskolan Kristianstad	62 276	47,22	52,78	1,1178
Högskolan på Gotland	21 670	78,08	21,92	0,2808
Högskolan Väst	49 529	49,12	50,88	1,0358
Lärarhögskolan i Stockholm	67 859	42,81	57,19	1,3360
Södertörns högskola	217 861	9,63	90,37	9,3872
Övr statliga högskolor	779 138	41,47	58,53	1,4117
Danshögskolan	7 439	51,53	48,47	0,9408
Dramatiska institutet	7 273	50,68	49,32	0,9731
Gymnastik- och idrottshögskolan	24 244	66,05	33,95	0,5139
Konstfack	5 941	77,93	22,07	0,2832
Kungl. Konsthögskolan	4 370	60,18	39,82	0,6616
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	5 257	89,67	10,33	0,1152
Operahögskolan i Stockholm	3 445	89,14	10,86	0,1218
Teaterhögskolan i Stockholm	3 318	99,82	0,18	0,0018
Specialhögskolor i Sthlm	61 287	68,35	31,65	0,4630
Alla lärosäten	24 450 414	46,30	53,70	1,1600

Tabell 3: Lärosätenas totala forskningsintäkter. (fast kostnadsvärde). Utveckling 1997 – 2006 (Källa NU)

	totala forskningsintäkter		förändring	förändring
	År 1997	År 2006	1997-2003	2003 - 2006
Göteborgs universitet	2 314 728	2 465 475	239 842	-89 095
Linköpings universitet	1 212 663	1 261 239	44 082	4 494
Lunds universitet	3 012 728	3 240 235	393 802	-166 295
Stockholms universitet	1 563 184	1 773 448	193 204	17 059
Umeå universitet	1 323 515	1 619 716	268 691	27 511
Uppsala universitet	2 538 578	2 867 505	306 989	21 938
"Traditionella" universitet	11 965 396	13 227 618	1 446 610	-184 388
Chalmers tekniska högskola	1 377 385	1 410 958	99 955	-66 381
Handelshögskolan i Stockholm	145 617	107 407	-16 964	-21 246
Karolinska institutet	2 231 752	3 200 080	733 889	234 439
Kungl. Tekniska högskolan	1 689 051	1 718 521	211 945	-182 475
Luleå tekniska universitet	461 485	611 571	144 053	6 033
Sveriges lantbruksuniversitet	1 470 056	1 663 216	176 566	16 594
Fackhögskolor	7 375 345	8 711 753	1 349 444	-13 036
Karlstads universitet	94 677	262 700	169 091	-1 068
Mittuniversitetet	144 340	274 619	160 006	-29 728
Växjö universitet	46 772	206 637	175 668	-15 803
Örebro universitet	90 001	260 400	177 060	-6 661
Nya universitet	375 791	1 004 356	681 825	-53 260
Blekinge tekniska högskola	72 596	108 641	43 013	-6 968
Högskolan i Jönköping	81 140	136 810	48 817	6 852
Högskolan i Kalmar	30 661	123 442	97 181	-4 400
Malmö högskola	0	141 532	150 448	-8 916
Mälardalens högskola	55 358	142 251	54 338	32 555
Högskolor med vetenskapsområde	239 755	652 676	393 798	19 123
Högskolan Dalarna	77 461	69 235	-5 382	-2 844
Högskolan i Borås	9 921	59 647	50 152	-426
Högskolan i Gävle	18 743	95 690	98 835	-21 887
Högskolan i Halmstad	49 355	76 833	27 749	-270
Högskolan i Skövde	19 694	58 538	26 859	11 985
Högskolan Kristianstad	7 307	62 276	48 204	6 765
Högskolan på Gotland	0	21 670	16 881	4 789
Högskolan Väst	11 755	49 529	46 846	-9 072
Läraryhögskolan i Stockholm	51 135	67 859	22 325	-5 602
Södertörns högskola	46 348	217 861	213 580	-42 066
Övriga statliga högskolor	291 718	779 138	546 048	-58 628
Danshögskolan	4 987	7 439	-949	3 400
Dramatiska institutet	3 122	7 273	1 982	2 169
Gymnastik- och idrottshögskolan	5 019	24 244	20 727	-1 502
Konstfack	7 584	5 941	-653	-991
Kungl. Konsthögskolan	1 603	4 370	6 480	-3 713
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	6 240	5 257	7 699	-8 683
Operahögskolan i Stockholm	2 726	3 445	285	435
Teaterhögskolan i Stockholm	1 603	3 318	1 380	335
Specialhögskolor i Stockholm	32 885	61 287	36 951	-8 549
Ericastiftelsen	739	200	-743	204
Ersta - Sköndal högskola	81	8 905	9 141	-317
Sophiahemmet högskola	0	4 481	10 245	-5 764
Övriga läroanstalter	821	13 586	18 643	-5 877
Totalt	20 281 711	24 450 414	4 473 318	-304 615

Tabell 4: Lärosätenas basanslag (fast kostnadsvärde) utveckling 1997 - 2006 (Källa NU)

	Anslag år 1997 (tkr)	Anslag år 2006 (tkr)	förändring 1997 - 2003 (tkr)	förändring 2003 -2006 (tkr)
Göteborgs universitet	1 295 882	1 302 342	-31 883	38 342
Linköpings universitet	535 564	584 890	15 978	33 348
Lunds universitet	1 552 026	1 512 836	-58 469	19 280
Stockholms universitet	963 955	990 967	19 053	7 958
Umeå universitet	808 196	887 454	88 988	-9 730
Uppsala universitet	1 424 878	1 367 588	-66 440	9 150
"Traditionella" universitet	6 580 501	6 646 077	-32 773	98 349
Chalmers tekniska högskola	433 091	418 393	-11 058	-3 640
Handelshögskolan i Stockholm	32 491	16 608	-11 429	-4 454
Karolinska institutet	1 161 389	1 192 292	35 251	-4 348
Kungl. Tekniska högskolan	637 204	665 271	57 771	-29 704
Luleå tekniska universitet	216 559	252 584	32 584	3 441
Sveriges lantbruksuniversitet	860 060	832 214	-59 745	31 900
Fackhögskolor	3 340 794	3 377 362	43 373	-6 805
Karlstads universitet	39 274	154 725	112 613	2 838
Mittuniversitetet	44 097	165 524	83 146	38 281
Växjö universitet	39 417	145 676	108 538	-2 279
Örebro universitet	39 558	162 268	121 009	1 701
Nya universitet	162 346	628 193	425 307	40 541
Blekinge tekniska högskola	32 456	67 194	33 561	1 177
Högskolan i Jönköping	22 630	40 286	16 565	1 091
Högskolan i Kalmar	23 294	68 147	43 721	1 132
Malmö högskola	0	78 396	77 541	855
Mälardalens högskola	23 323	49 015	24 611	1 081
Högskolor med vetenskapsområde	101 703	303 038	195 999	5 336
Högskolan Dalarna	28 384	38 804	10 199	221
Högskolan i Borås	7 976	33 549	25 319	254
Högskolan i Gävle	15 222	66 706	60 391	-8 907
Högskolan i Halmstad	23 296	37 727	14 222	209
Högskolan i Skövde	12 816	25 609	12 405	388
Högskolan Kristianstad	7 307	29 406	21 798	301
Högskolan på Gotland	0	16 919	8 197	8 722
Högskolan Väst	7 022	24 329	16 890	418
Lärarhögskolan i Stockholm	15 855	29 049	12 857	336
Södertörns högskola	25 590	20 974	-5 138	522
Övr statliga högskolor	143 467	323 072	177 141	2 465
Danshögskolan	3 366	3 833	148	319
Dramatiska institutet	2 850	3 686	522	314
Gymnastik- och idrottshögskolan	4 312	16 014	11 388	314
Konstfack	3 377	4 630	990	263
Kungl. Konsthögskolan	1 603	2 630	696	331
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	3 450	4 714	969	295
Operahögskolan i Stockholm	2 719	3 071	11	341
Teaterhögskolan i Stockholm	1 603	3 312	1 380	329
Specialhögskolor iSthlm	23 280	41 890	16 104	2 505
Alla lärosäten	10 352 091	11 319 632	825 151	142 390

Tabell 5. Universitet och högskolor. Övriga forskningsintäkter. Utveckling 1997 – 2006
(Fast kostnadsläge) (Källa NU)

	övriga intäkter för forskning o foubt		ökning 97-03 (tkr)	ökning 03 -06 (tkr)
	år 1997 (tkr)	år 2006 (tkr)		
Göteborgs universitet	1 018 845	1 163 133	271 725	-127 437
Linköpings universitet	677 099	676 349	28 103	-28 854
Lunds universitet	1 460 702	1 727 399	452 271	-185 575
Stockholms universitet	599 229	782 481	174 151	9 101
Umeå universitet	515 319	732 262	179 703	37 240
Uppsala universitet	1 113 700	1 499 917	373 429	12 788
"Traditionella" universitet	5 384 895	6 581 541	1 479 383	-282 736
Chalmers tekniska högskola	944 294	992 565	111 013	-62 741
Handelshögskolan i Stockholm	113 126	90 799	-5 535	-16 792
Karolinska institutet	1 070 363	2 007 788	698 638	238 787
Kungl. Tekniska högskolan	1 051 847	1 053 250	154 174	-152 771
Luleå tekniska universitet	244 926	358 987	111 469	2 592
Sveriges lantbruksuniversitet	609 996	831 002	236 312	-15 306
Fackhögskolor	4 034 551	5 334 391	1 306 071	-6 231
Karlstads universitet	55 403	107 975	56 478	-3 906
Mittuniversitetet	100 244	109 095	76 860	-68 009
Växjö universitet	7 355	60 961	67 130	-13 524
Örebro universitet	50 443	98 132	56 051	-8 362
Nya universitet	213 445	376 163	256 519	-93 800
Blekinge tekniska högskola	40 140	41 447	9 452	-8 145
Högskolan i Jönköping	58 511	96 524	32 252	5 761
Högskolan i Kalmar	7 367	55 295	53 460	-5 531
Malmö högskola	0	63 136	72 907	-9 771
Mälardalens högskola	32 035	93 236	29 728	31 474
Högskolor med vetenskapsområde	138 052	349 638	197 799	13 787
Högskolan Dalarna	49 077	30 431	-15 582	-3 065
Högskolan i Borås	1 945	26 098	24 833	-681
Högskolan i Gävle	3 521	28 984	38 443	-12 981
Högskolan i Halmstad	26 059	39 106	13 526	-479
Högskolan i Skövde	6 878	32 929	14 454	11 597
Högskolan Kristianstad	0	32 870	26 406	6 464
Högskolan på Gotland	0	4 751	8 684	-3 933
Högskolan Väst	4 733	25 200	29 956	-9 489
Läraryhögskolan i Stockholm	35 280	38 810	9 468	-5 938
Södertörns högskola	20 758	196 887	218 717	-42 589
Övriga statl. högskolor	148 252	456 066	368 907	-61 093
Danshögskolan	1 621	3 606	-1 096	3 081
Dramatiska institutet	272	3 587	1 459	1 855
Gymnastik- och idrottshögskolan	708	8 230	9 338	-1 816
Konstfack	4 207	1 311	-1 643	-1 253
Kungl. Konsthögskolan	0	1 740	5 784	-4 044
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	2 790	543	6 730	-8 978
Operahögskolan i Stockholm	6	374	273	94
Teaterhögskolan i Stockholm	0	6	0	6
Specialhögskolor i Stockholm	9 605	19 397	20 846	-11 054
Totalt	9 928 799	13 117 196	3 629 524	-441 128

Bilaga 1 Lärosäten 1993 med fakulteter

Från UFB 3 1993/94

Högskoleförordningen
Bilaga 2

Bilaga 2

FAKULTETERNA

I denna bilaga anges, i enlighet med vad som sägs i 3 kap. 1 §, dels vilka fakulteter som skall finnas och den högskola som respektive fakultet skall vara knuten till (förteckning A), dels fakulteternas verksamhetsområden (förteckning B).

Förteckning A Fakulteter vid högskolorna

Fakultet	Uppsala universitet	Lands universitet	Univer- sitet i Göteborg	Stock- holms universitet	Univer- sitet i Umeå	Univer- sitet i Linköping	Karol- inska institutet	Kungl. Tekniska högskolan	Chalmers tekniska högskola	Hög- skolan i Luleå
Farmaceutisk fakultet	x									
Filosofisk fakultet						x				
Humanistisk fakultet	x	x	x	x						
Juridisk fakultet	x	x		x						
Matematisk-naturveten- skaplig fakultet		x	x	x						
Medicinsk fakultet	x	x	x	x			x			
Odontologisk fakultet		x	x	x			x			
Samhällsvetenskaplig fakultet	x	x	x	x						
Teknisk fakultet		x						x		
Teknisk-naturveten- skaplig fakultet	x								x	
Teologisk fakultet	x	x								

Vid Sveriges lantbruksuniversitet, som tillhör Jordbruksdepartementets område, finns
lantbruksvetenskaplig, skogsvetenskaplig och veterinärmedicinsk fakultet.

(SFS 1993:952)